

**Jaarverslag 2018
Rekenkamer Leudal**

Adresgegevens Secretariaat Rekenkamer Leudal

J.P.T. Lommen
Doorkiesnummer: 0475 – 85 95 22
Nummer gsm: 0031 611 600 448
e-mail: j.lommen@leudal.nl
website: www.leudal.nl

1. Inleiding

In dit Jaarverslag legt de Rekenkamer Leudal verantwoording af aan de gemeenteraad over de door haar verrichte werkzaamheden in 2018.

U vindt in het jaarverslag een overzicht van de in deze periode verrichte werkzaamheden, onderzoeken en voorbereidingen hierop.

Ook hebben we weer enkele algemene zaken over de Rekenkamer Leudal in dit verslag vermeld.

Wat wil de Rekenkamer Leudal bereiken?

De Rekenkamer Leudal heeft een onafhankelijke positie binnen de gemeente. Zij is ingesteld door de gemeenteraad (raadsbesluit 26 juni 2007) en haar doel is een positieve bijdrage te leveren aan het functioneren van het bestuur in Leudal en het versterken van de kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad in het bijzonder.

Wat doet de Rekenkamer Leudal hiervoor?

De Rekenkamer wil haar doel bereiken door het doen van onderzoek naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door de gemeente gevoerde beleid.

Het resultaat van een onderzoek is een *rekenkamerrapport*, waarin, op basis van onderzoek, conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gedaan aan de gemeenteraad en/ of aan het College van B&W.

Daarnaast kan de Rekenkamer ervoor kiezen een *rekenkamerbrief* te schrijven.

Een *rekenkamerbrief* is een publicatie waarin de Rekenkamer in een relatief korte tijd diverse aspecten met betrekking tot de effectiviteit en efficiëntie van een bepaald onderwerp aansnijdt zonder dat zij pretendeert helemaal volledig te zijn. De *rekenkamerbrief* kent, behalve als bron van informatie voor een commissie of voor de raad, geen bestuurlijke status. Die kan hij wel krijgen als de gemeenteraad de aanbevelingen uit de brief overneemt en het College van B&W vraagt deze aanbevelingen te gebruiken als richtlijn voor de uitvoering van beleid.

De Rekenkamer Leudal voert in principe zelf de onderzoeken uit, maar kan, indien nodig, ook onderzoek uitbesteden of de hulp inroepen van onderzoekers met een specifieke wetenschappelijke achtergrond.

2. Samenstelling van de Rekenkamer Leudal

Leden

Voorzitter is de heer mr. Jos van Hout en de heer dr. Simon Duindam is lid/onderzoeker. Ambtelijk wordt de Rekenkamer ondersteund door de heer John Lommen, secretaris van de Rekenkamer Leudal.

3. Verdeling van taken

De gemeenteraad van Leudal heeft in 2007 besloten tot instelling van een onafhankelijke Rekenkamer.

Dit houdt in dat de Rekenkamer Leudal verantwoordelijk is voor de inventarisatie van mogelijke onderwerpen voor onderzoek en zelf haar onderzoeksagenda en haar werkwijze bepaalt. In de "Verordening op de gemeentelijke rekenkamer" worden een aantal regels gegeven, o.a. ten aanzien van het aantal leden, de benoeming en het ontslag van leden, en de instelling van een raadscommissie voor de Rekenkamer.

Uit praktische overwegingen heeft de gemeenteraad het presidium aangewezen als *raadscommissie voor de rekenkamer*. In deze hoedanigheid heeft het presidium als taken de werking en voordracht van leden, het adviseren van de raad over de onderzoeksrapporten en het onderhouden van de contacten tussen raad en Rekenkamer.

De heer Jos van Hout neemt, in zijn rol als voorzitter, de strategie en de communicatie voor zijn rekening. Hij is zowel intern als extern aanspreekbaar op proces en inhoud van de onderzoeken en vertegenwoordigt de Rekenkamer in gezamenlijke onderzoeken. Ook vervult hij regelmatig de rol van referent en ziet in die hoedanigheid toe op de kwaliteit van de onderzoeken.

De heer Simon Duindam is verantwoordelijk voor de inventarisatie van onderzoeksonderwerpen. Hij voert in hoofdzaak de onderzoeken uit. Daar waar nodig of gewenst wordt de expertise van anderen ingeschakeld, of wordt een onderzoek (deels) uitbesteed, zoals dit in de verslagperiode gebeurde met het onderzoek naar de (toegang) Jeugdzorg.

Onderzoek wordt gedaan in de vorm van een project onder leiding van een projectleider. De projectleider bewaakt de voortgang van het project. De rol van projectleider wordt vervuld door de secretaris van de Rekenkamer Leudal. Als secretaris is hij het vaste aanspreekpunt van de Rekenkamer Leudal voor de organisatie.

In de verslagperiode heeft de Rekenkamer Leudal voor twee onderzoeken gebruik gemaakt van externe onderzoekers. Het onderzoek naar jeugdhulp, jeugdzorg, en de toegang hiertoe zal onder meer worden uitgevoerd samen met Dr. Anja Rudnick, sociaal wetenschappelijk onderzoekster en Story Connect. Voor dit onderzoek wordt ook samengewerkt met andere rekenkamer(commissie)s. Over dit onderzoek komen we later in dit verslag nog uitgebreider terug.

Deze wijze van samenwerking maakt het voor de Rekenkamer Leudal mogelijk om op een goed kwalitatief niveau onderzoeken uit te voeren. Zij zoekt deze vorm van samenwerking als de Rekenkamer dit, door de keuze van het onderwerp, wenselijk acht.

De Rekenkamer Leudal is in gezamenlijkheid eindverantwoordelijk voor de onderzoeksprojecten.

4. Onderzoeken

A. Onderzoeksprogramma

De tweede helft van 2013 heeft de rekenkamer Leudal nagedacht over de wijze van onderzoeken voor de komende 6 jaar en heeft dit vastgelegd in het document **“Rekenkamer Leudal 2014-2020 plan van aanpak van werkzaamheden”**

De Rekenkamer wil kortere onderzoeken doen, sneller ook, en korter op het snijvlak van raad, college en organisatie. Zij is van mening dat aan de hand van doorlopende onderzoeken bovendien inhoud kan worden gegeven aan de vereiste veranderingen in de rolinvulling van de verschillende bestuursorganen en ambtelijke organisatie en de invulling van de daarbij passende bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling. Er worden nu minder onderzoeken verricht naar afzonderlijke onderwerpen, maar de onderwerpen zijn verweven in *thematische onderzoekslijnen*. De thema's van deze doorlopende onderzoeken worden vooraf bepaald door die werkzaamheden, waarbij menselijke interactie centraal staat, te weten:

- zelfsturing en dienstverlening
- bestuurscultuur en organisatieontwikkeling en
- de drie decentralisaties met betrekking tot jeugd, ouderen, werklozen en gehandicapten.

Herhaaldelijk is binnen de Rekenkamer over de nieuwe manier van werken van gedachten gewisseld met als resultaat de hiervoor genoemde notitie.

Het uiteindelijke resultaat is aan het presidium gepresenteerd in de presidiumvergadering van 8 april 2014 en besproken in de presidiumvergadering van 13 mei 2014.

B. Werkwijze

Onderzoek wordt uitgevoerd in de vorm van een project, onder leiding van een projectleider. Voorafgaand aan het onderzoek wordt een onderzoeksopzet geschreven en deze wordt ter kennis gebracht aan de leden van het presidium als raadscommissie voor de Rekenkamer. De Rekenkamer Leudal beziet binnen de grenzen van haar onafhankelijkheid of er interactie gewenst is met de leden van het presidium bij de totstandkoming van de onderzoeksopzet en de vraagstelling.

Na vaststelling van de onderzoeksopzet brengt de voorzitter van de Rekenkamer Leudal de gemeentesecretaris en de burgemeester telefonisch of via een e-mail op de hoogte van de officiële start van het onderzoek.

Alvorens het onderzoek af te ronden en het rapport definitief vast te stellen, worden de feitelijke gegevens en bevindingen via een ambtelijk hoor- en wederhoor gecontroleerd. Daarna vult de rekenkamer het conceptrapport aan met conclusies en aanbevelingen, en ontvangen de leden van het presidium dit conceptrapport digitaal. Tegelijkertijd wordt het voorgelegd aan het College van B&W voor bestuurlijke hoor- en wederhoor. Binnen de daarvoor gestelde termijn kan het College van B&W inhoudelijk reageren, maar hoeft dit niet te doen.

De inhoudelijke reactie van het college, aangevuld met een eventueel nawoord van de Rekenkamer, wordt toegevoegd aan het rapport. Het rapport is nu definitief en wordt aangeboden aan de leden van het presidium en aan de leden van de gemeenteraad. Het doel van de Rekenkamer Leudal is om een positieve bijdrage te leveren aan het functioneren van het bestuur in Leudal, de Rekenkamer Leudal is geen “afrekenkamer”

C. Behandeling van de rapporten in de raad/ college.

Het doet de Rekenkamer Leudal genoeg dat de onderzoeken over het algemeen positief door de gemeenteraad worden ontvangen.

Omdat echter bleek dat een besluit ten aanzien van de gedane aanbevelingen door de gemeenteraad vaak niet werd genomen en de gemeenteraad zichzelf daarmee een instrument ontnam om op een later tijdstip het college te vragen naar de voortgang van de uitvoering van de door de gemeenteraad genomen besluiten, besloot het presidium in de presidiumvergadering van 3 mei 2010 dat, bij volgende rapportbesprekingen, de gemeenteraad, als probleemhouder, nadrukkelijk een besluit dient te nemen. Besloten werd dat de griffier daartoe een voorstel formuleert dat – voordat het wordt voorgelegd aan de gemeenteraad – wordt besproken in de presidiumvergadering.

Het College wordt gevraagd om, in vervolg op het raadsvoorstel, de voortgang van de implementatie van de – door de raad – geaccordeerde adviezen van de rekenkamer – via de bestuursrapportages te beleggen. Inmiddels zijn de bestuursrapportages anders van opzet en is hierin geen plaats meer ingeruimd voor de voortgangsrapportages over de aanbevelingen van de Rekenkamer.

D. Onderzoeken in de verslagperiode

In deze periode heeft de Rekenkamer Leudal onderstaande onderzoeken opgepakt/ afgesloten:

- In de verslagperiode hebben we een update van de rapporten **Zelfsturing in de praktijk** (2015) en **Leefbaarheid in de kernen** in Leudal (2009) afgesloten. Dit is in het jaarsprek met het presidium op 9 september 2018 en middels een brief aan het presidium gerapporteerd. Wij hebben daarbij aangegeven dat de relevantie van deze rapporten anno 2018 minder aan de orde is. Wij zijn als Rekenkamer tot de conclusie gekomen dat de raad van de gemeente Leudal met de start van de nieuwe bestuursperiode in 2018 een andere invulling heeft gegeven aan de eigen manier van werken en de interactie met de inwoners van de gemeente Leudal.
- Voor wat betreft het onderwerp **handhaving** is aangegeven dat de rekenkamer momenteel onvoldoende inzicht heeft in de ontwikkelingen van de RUD en daardoor ook nog niet over het materiaal kunnen beschikken dat een actualisatie van het rapport uit 2011 mogelijk maakt. In de uit te voeren quick scan over de RUD, die in dit verslagjaar is opgestart, en waarvan het rapport in de zomer van 2019 zal worden opgeleverd zal hierover meer duidelijk worden.

- **Onderzoek Jeugdzorg**

Een belangrijk deel van de tijd in 2018 is opgegaan aan het onderzoek naar de (toegang tot) jeugdhulp. Het is een gezamenlijk onderzoek met de rekenkamer Weert en de rekenkamercommissie Nederweert. Dit onderzoek richt zich op het vraagstuk of de inwoners van Weert, Nederweert of Leudal bekend en gekend zijn bij de invulling van de dagelijkse zorg aan jongeren. Heeft ook iedere jongere toegang tot de zorg die voor hem of haar gewenst is, en hoe kijken de jongeren (en hun ouders) tegen de zorg aan die geleverd is.

In dit Rekenkameronderzoek neemt de stem van jeugdigen en ouders een prominente plaats in, naast die van de andere actoren, beleidmakers en professionals. Het is een narratief onderzoek, dit wil zeggen dat de verhalen van en door jongeren of ouders het uitgangspunt vormen. Doelstelling van het onderzoek is dus grip te krijgen op de ervaringen in de jeugdhulp van hen voor wie dit bedoeld is in termen van “tevredenheid”, een begrip dat door de betrokken zelf ingevuld gaat worden.

Om jeugdigen en ouders actief te horen in het onderzoek, hanteren wij onderzoeksmethoden die hier expliciet ruimte voor bieden. De ervaring leert dat een enquête niet de meest geschikte methode is om onze vragen te beantwoorden. In een enquête zijn de vragen – en dus de antwoorden – erg ingekaderd en bovendien is dit geen interactieve methode. Het betreft complexe vraagstukken en het luisteren naar wat jeugdigen en ouders ervaren is essentieel zoals wij reeds zagen. Het is dus van belang om een andere manier te vinden om jeugdigen en ouders te horen. Alhoewel het afnemen van interviews een optie zou kunnen

zijn die tot interessante inzichten kan leiden, is ook dit een beperkte methode. Alleen een klein aantal mensen zou zo kunnen worden gehoord.

De rekenkamer heeft daarom gekozen voor een participatieve onderzoeksmethode waarbij betrokkenen een stem hebben in het onderzoek – van begin tot eind: Werken met Ervaringen.

Werken met ervaringen is een hybride kwalitatieve– kwantitatieve onderzoeksmethode die uitgaat van grote aantallen concrete ervaringen van jongeren en ouders over de door hen al dan niet ontvangen ondersteuning en jeugdhulp. Naast de ervaringen (kwalitatieve data) beantwoorden jongeren en ouders een aantal vragen over de ervaring, de context en de beleving/tevredenheid van de ervaring (kwantitatieve data). Zowel de ervaringen, als de kwantitatieve informatie worden door de cliënten zelf gedeeld. Dit gebeurt:

- a) via een **online Vertelpunt Jeugdhulp** dat hier speciaal voor wordt ingericht. Via jeugdhulpinstanties en andere stakeholders ontvangen alle jeugdigen en ouders die in een bepaalde periode in aanraking zijn gekomen met jeugdhulp, een uitnodiging om hun ervaringen te delen via het vertelpunt. Wat er wordt gedeeld, bepaalt men zelf, ook de duiding hiervan doet men zelf. Zo is er veel ruimte voor eigen ervaringen en beleving daarvan – iets wat bij een enquête maar minimaal het geval is.
- b) hiernaast wisselen professionals en beleidsmakers ervaringen uit over de opgehaalde verhalen tijdens **Inzichtgevende Workshops** die in de drie gemeenten worden gehouden. Tijdens deze workshops worden selecties van verzamelde ervaringen in gezamenlijkheid geduid en besproken.
- c) Ook de gemeenteraden/commissies krijgen de gelegenheid ook zo'n inzichtgevende workshop, bij dit onderzoek. Op deze wijze worden de raden al in een vroegtijdig stadium meegenomen in het straks op te leveren eindproduct. Dit is een andere werkwijze dan gebruikelijk, maar dit levert wel een meerwaarde op voor de juiste interpretatie van de conclusies en aanbevelingen op het einde van het traject.

Story Connect is een bureau dat hiervoor de programma's en de know how heeft, en de rekenkamers hierin ondersteunt.

- **Onderzoek Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)**

Bij dit onderzoek (quick scan) is de focus gelegd op de vraag in hoeverre gemeenten/provincie enerzijds en RUD anderzijds samen voorbereid zijn op de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2021. Voor het beantwoorden van die vraag is inzicht nodig op hoofdlijnen naar de huidige samenwerking alsmede naar de vereisten die de komende Omgevingswet stelt aan de gemeenten/provincie en welke veranderingen er optreden die van invloed zijn op de samenwerking tussen de gemeenten/provincie (in de rol van eigenaar en opdrachtgever/kadersteller) en de RUD (in de rol van opdrachtnemer). Daarnaast is het van belang om inzicht te hebben in de wijze waarop de gemeenten invulling geven aan hun kaderstellende rol in verband met de komende Omgevingswet en de wijze waarop dit vertaald wordt naar de opdrachtgeversrol naar de RUD. In dat kader is het zonder meer interessant om een quick scan uit te voeren naar de positionering binnen het nieuwe landschap. Onderdeel van die quick scan is een inventarisatie in hoeverre gemeenten en de RUD's zijn voorbereid op de nieuwe rol binnen de spelregels van de Omgevingswet en de lokale bestuurlijke afwegingsruimte. Bij de lokale bestuurlijke afwegingsruimte is met name de gemeenteraad aan zet.

- **Onderzoek: zoektocht of spoorboekje naar succes Publiek/Private Samenwerking (PPS)**

Dit onderzoek, waarmee eind vorig jaar is gestart wil antwoord geven op de vraag welke factoren bijdragen aan een succesvolle samenwerking tussen publieke en private partners. Denk hierbij aan de economic board Leudal, maar ook de lering die getrokken kan worden bij projecten als 't Maasveld.

5. Overige werkzaamheden

Naast het volgen van de actualiteit van velerlei onderwerpen, het lezen van van toepassing zijnde literatuur en berichten in de media, het regelen van organisatorische zaken, het onderhouden van contacten, het verzamelen van onderzoeksonderwerpen, het doen van onderzoeken en de besluitvorming daarover en het bijwonen van interne cursussen, verricht de Rekenkamer Leudal nog een aantal andere werkzaamheden:

NVRR

De Rekenkamer Leudal is sinds augustus 2008 lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies. Het is een beroepsvereniging die zich richt op het professionaliseren van het rekenkamerwerk. Dit gebeurt door het delen van ervaringen, scholing en het aanbieden van handreikingen voor de rekenkamerwerkzaamheden. Jaarlijks organiseert de NVRR haar congres waar de heer Jos van Hout, in zijn hoedanigheid als voorzitter, aan deelneemt.

Regionale contacten

De secretaris van de Rekenkamer Leudal woont als secretaris van de Kring van Secretarissen van rekenkamers en rekenkamercommissies Limburg de regionale kringbijeenkomsten bij. Sinds 2013 is de Kring van Secretarissen van rekenkamers en rekenkamercommissies Limburg een officiële kring van de NVRR.

Daarnaast organiseert de agendacommissie van de Kring, waarin de secretaris van de Rekenkamer Leudal ook zitting heeft, diverse regionale en provinciale bijeenkomsten. De voorzitter van de Rekenkamer bezoekt ook regelmatig een aantal bijeenkomsten van de Kring.

Samenwerking met andere rekenkamers

De Rekenkamer Leudal wordt regelmatig, evenals alle andere rekenkamers en rekenkamercommissies in Nederland, door de Algemene rekenkamer uitgenodigd om deel te nemen aan gezamenlijke onderzoeken. Steeds opnieuw maakt de Rekenkamer Leudal de afweging of een dergelijk gezamenlijk onderzoek meerwaarde heeft voor de gemeente Leudal. Eén keer is door de Rekenkamer Leudal op de uitnodiging ingegaan. Het bleek een interessante ervaring, waar de Rekenkamer Leudal van geleerd heeft dat samenwerking oké is als er een win-winsituatie ontstaat voor Leudal, maar ook dat samenwerken om het samenwerken niet werkt.

Bij het onderzoek naar toekomstige samenwerking is het dan ook van belang dat de doelen van de samenwerkende partijen samenvallen. In 2018 is samenwerking voor diverse onderzoeken aan de orde. Zo wordt het onderzoek naar jeugdzorg zoals eerder vermeld met de rekenkamer Weert en de rekenkamercommissie Nederweert uitgevoerd. Deze gemeenten voeren immers gezamenlijk beleid op dit gebied. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart om een quick scan naar de RUD (Zowel Noord als Zuid) te starten met als hoofdvraag de rol van de raad in het spel tussen de omgevingswet en de RUD en daarbij te betrekken in hoeverre de RUD's voorbereid zijn op de taken in het kader van de omgevingswet die per 1 januari 2021 naar verwachting van kracht zal worden. Aan een onderzoek dat in diverse Limburgse gemeenten wordt gedaan naar de grip op regionale samenwerking wordt niet meegedaan, vanwege de geringe meerwaarde voor de gemeente Leudal, omdat ook al door de griffiers van midden-Limburg een project wordt gedaan dat moet leiden tot meer grip voor de gemeenteraden in geval van een gezamenlijke regeling.

Voor 2018 staat een groot onderzoek naar de (toegang tot) de Jeugdzorg op het programma. Dit is een onderzoek dat gezamenlijk uitgevoerd gaat worden met de Rekenkamer Weert en de rekenkamercommissie Nederweert. U bent hiervan reeds op de hoogte gebracht, en we hopen in de loop van 2019 dit onderzoek af te ronden.

6. Verantwoording budget

In de eerste bijeenkomst van 29 januari 2008 spreekt de Rekenkamer Leudal af dat verantwoording van de tijdsbesteding plaats zal vinden via het jaarverslag. Het beschikbare budget van de rekenkamer was € 31.500,00.

In de vergadering van 17 mei 2011 heeft het presidium echter besloten tot ombuiging van het budget naar € 25.000,00.

In de tabel staat het overzicht van de uitgaven van de Rekenkamer over 2018

Rekenkamer Leudal	Begroot 2018	Werkelijk 2018
(Onderzoeks)werkzaamheden	€ 21.450,00	€ 22.309,06
Vergoedingen	€ 1.700,00	€ 524,98
Overige diensten/kosten	€ 1.850,00	€ 1455,71
Totaal	€ 25.000,00	€ 23.289,75

(Onderzoeks)werkzaamheden

Op de post "(onderzoeks)werkzaamheden" zijn de kosten weergegeven die worden gemaakt voor de inzet van onderzoekers bij de uitvoering van onderzoeken. Het zijn uren die worden toegeschreven aan de realisatie van het product, en de uren benodigd voor overleggen, zowel intern als extern. Ook de uren die gemaakt worden ten behoeve van het toelichten van de rapporten in commissie- en/of raadsvergaderingen horen hiertoe.

Vergoedingen:

Op deze post worden de reiskosten vermeld van de leden van de Rekenkamer Leudal en van de externe onderzoekers i.v.m. de te voeren interviews in het kader van onderzoeken, het bijwonen van vergaderingen, het toelichten van rapporten, het bijwonen van bijeenkomsten van het auditcomité en het bijwonen van bijeenkomsten t.b.v. communicatie en onderhouden van interne en externe contacten

Overige diensten/kosten

- lidmaatschap NVRR
- vergaderkosten
- representatiekosten

7. Afsluiting

De Rekenkamer vertrouwt er op dat met dit jaarverslag, inzicht is verschaft in de werkzaamheden van de Rekenkamer.

De Rekenkamer hecht er aan om haar waardering uit te spreken over de samenwerking met de bestuursorganen en medewerkers van de gemeente Leudal: soms scherp maar altijd respectvol.